

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2014

Índex

PRESENTACIÓ

3

1. CONGRESSOS I ALTRES REUNIONS CIENTÍFIQUES

5

2. SEMINARIS PERMANENTS

6

3. ORGANITZACIÓ DE CONFERÈNCIES I ALTRES ACTIVITATS DE DIFUSIÓ

8

4. PRINCIPALS PUBLICACIONS DE MEMBRES DEL CEFID

10

5. JORNADES D'ACTUALITZACIÓ CIENTÍFICA I DIDÀCTICA COORGANITZADES AMB L'ICE DE LA UAB

21

6. TESIS DOCTORALS

22

7. PROJECTES FINANÇATS

24

Presentació

Ens plau oferir-vos, com ja és costum, una nova memòria que recull les activitats més rellevants que ha dut a terme el CEFID durant l'any anterior. Si solem donar a conèixer la memòria cada primavera, la referida al 2014 no ha pogut estar enllestida fins a la tardor d'enguany perquè durant els primers mesos del 2015 el nostre centre, a més de desenvolupar les seves activitats i tasques habituals, va estar intensament dedicat a la preparació i organització d'una reunió científica internacional d'envergadura, la *III International Conference Strikes & Social Conflicts*, celebrada al campus de la UAB el juny passat; però això ja serà matèria de la memòria que presentarem l'any vinent. Pel que fa al 2014, el document mostra, en els seus dos primers apartats, les accions dutes a terme amb l'objectiu d'afavorir el debat científic, la creació de coneixement i el seu intercanvi en el context de la progressiva consolidació de xarxes de treball amb altres centres i grups de recerca: per un cantó, congressos i jornades científiques; per un altre, les sessions dels seminaris permanents del GREF i el GEXEL. El tercer apartat recull les activitats realitzades al llarg de l'any per tal de potenciar la difusió i la transferència de coneixements: conferències, jornades de difusió, exposicions i projeccions. No podem deixar de subratllar que la intensitat d'aquestes accions s'ha mantingut a desgrat d'un context marcat per l'estroncament de moltes de les fonts de finançament que en el passat permetien emprendre-les en millors condicions; tanmateix, altres possibles actuacions s'han hagut de descartar per manca de recursos. Un extens apartat, el quart, es dedica a les abundants publicacions –llibres, capítols de llibre i articles en revistes de referència- que són la via principal de plasmació de la recerca desenvolupada pels membres del centre i alhora inclouen un evident vessant de transferència de coneixements. L'esforç per difondre el coneixement generat mitjançant la recerca es reflecteix també en la continuïtat de les Jornades d'actualització científica i didàctica coorganitzades amb l'ICE de la UAB, que l'any passat van assolir ja la seva setena edició; en trobareu les dades bàsiques a l'apartat cinquè. Si les esmentades jornades contenen també una potent dimensió formativa, el centre de les accions de formació desenvolupades en el marc del CEFID són, com no podia ser d'altra manera, els nous investigadors: així, el sisè apartat recull les tesis doctorals que, dirigides per

membres del centre, s'han presentat durant el 2014; cal remarcar que ha estat un any particularment fructífer en aquest aspecte. Finalment, el setè apartat es refereix als projectes finançats que estan a càrrec d'investigadors del CEFID, tant als que són novetats del 2014 com als que corresponen a accions iniciades amb anterioritat.

CARME MOLINERO
Directora
Setembre de 2015

Congressos i altres reunions científiques

Durant l'any 2014, els grups que formen part del CEFID han estat impulsors d'un seguit de reunions científiques que, sota el format de congrés o jornades, han tingut en comú l'objectiu de potenciar el debat entre investigadors i l'intercanvi de coneixements. La majoria d'aquestes accions han estat coorganitzades amb altres institucions, en la perspectiva de reforçar les xarxes de col·laboració ja existents amb altres centres i grups i teixir-ne de noves; també han tingut un marcat component internacional.

- Jornada *Homenaje a Antonio Machado y el exilio republicano español en Francia, setenta y cinco años después (1939-2014)*
UAB, 25 de febrer de 2014
Organitzades pel Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID) i l'Institut Français de Barcelona
- Col·loqui internacional *Memòria i Poder. Una perspectiva transnacional*
Barcelona, 6, 7 i 8 de maig de 2014
Organitzat per l'Observatori Europeu de Memòries, amb la participació del Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF-CEFID)
- Congrés Internacional *Geografías literarias de Max Aub*
París, 11, 12 i 13 de juny de 2014
Organitzat pel Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID) i l'equip EA-369 Études romanes de la Université Paris Ouest Nanterre La Défense
- Jornades *La transició a Catalunya. Catalunya en la transició*
UAB, 11 i 12 de novembre de 2014
Organitzades pel Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF-CEFID)
- Jornades *Homenaje a México y al exilio republicano español. Setenta y cinco años después.*
UAB, 11 i 12 de desembre de 2014.
Organitzades pel Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID)

2 Seminaris permanents

Les sessions dels seminaris permanents del GREF i el GEXEL han mantingut un intens ritme d'activitat. Aquestes sessions són el marc adient per a la presentació de recerques en curs o tot just enlestides per part de destacats especialistes. Sobre la base d'aquestes presentacions es desenvolupen debats relacionats amb les línies de recerca dels grups, sovint des d'un enfocament interdisciplinar. Les sessions del 2014 han estat les següents:

2.1. Sessió conjunta dels seminaris permanents del Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF-CEFID) i el Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID)

- *Jorge Semprún y la intelectualidad comunista*
A càrrec de Felipe Nieto (UNED)
Data: 25 d'abril de 2014

2.2. Seminari permanent del Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF-CEFID)

- *El feminisme de les classes populars als barris: vocalies i grups de dones (1975-1990)*
A càrrec de Eva Fernández Lamelas (UAB)
Data: 23 de gener de 2014
- *Radicalitat democràtica antifranquista. Iniciatives culturals, socials i polítiques transformadores (1960-1980)*
A càrrec de Jordi Mir (Universitat Pompeu Fabra)
Data: 14 de març de 2014
- *La llar (nacional) i més enllà. Les relacions entre les feixistes espanyoles, italianes i alemanyes, 1936-1945*
A càrrec de Toni Morant (Westfälische-Wilhelms-Universität Münster)
Data: 29 d'abril de 2014
- *Salvem Barcelona per a la democràcia: la FAVB i el moviment veïnal (1972-1986)*
A càrrec de Marc Andreu (Grup de Recerca i Anàlisi del Món Actual, GRANMA-UB)
Data: 1 d'octubre de 2014

2.3. Seminari permanent del Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID)

- *La obra literaria de Vicente Pertegaz*
A càrrec de Carolina Castillo Ferrer
Projecció de la pel·lícula *Ese instante* d'Emil Lotenau (1968)
Amb la presència de Vicente Pertegaz Pernas
Data: 14 de març de 2014
- *Remedios Varo*
Tertúlia amb María José González Madrid i Rosa Rius Gatell, autors del llibre *Remedios Varo. Caminos del conocimiento, la creación y el exilio*.
Projecció del documental Remedios Varo (José Miguel García Ascot, 1966).
Data: 3 de juny de 2014.
- *Winnipeg*
A càrrec de Julio Gálvez Barraza, autor de *Winnipeg. Testimonios de un exilio*.
Data: dijous 9 d'octubre de 2014
- *La cultura en transició*
A càrrec de Giulia Quaggio, autora de *La cultura en transición. Reconciliación política y cultural en España, 1976-1986*.
Data: 26 de novembre de 2014.

3

Organització de conferències i altres activitats de difusió

3.1. Cicle de conferències del GREF-CEFID

Un any més –i ja en van tretze-, el GREF-CEFID ha dut a terme el seu tradicional cicle de conferències, una acció de difusió de coneixements que s'adreça especialment, encara que no de forma exclusiva, al reforçament de la formació dels estudiants dels diversos graus d'humanitats. El títol del cicle del 2014 ha estat *La Revolució dels Clavells i Espanya*, amb ocasió del quarantè aniversari de la revolució portuguesa. Les sessions van ser les següents:

- Primera sessió, 14 de març de 2014

La revolució portuguesa de 1974
A càrrec de Manuel Loff (Universidade do Porto).

El franquisme en crisi
A càrrec de Carme Molinero (UAB)

- Segona sessió, 21 de març de 2014

La influència de la revolució portuguesa a Espanya
A càrrec de Josep Sánchez Cervelló (Universitat Rovira i Virgili)

3.2. Projectió del documental La memoria rebelde

El CEFID va organitzar la projecció d'aquest documental, dirigit el 2012 per Julio Diamante. L'acte va tenir lloc el 13 de març a l'Auditori de la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB i va comptar amb la presència del director, que va protagonitzar el debat posterior a la projecció.

3.3. Jornada “70 anys després. La invasió de la Vall d'Aran pels maquis”

La jornada es va celebrar a l'Auditori del Museu d'Història de Catalunya el 21 d'octubre i comptà amb la intervenció de diversos especialistes. El GREF-CEFID la va coorganitzar junt amb l'Associació CEDOC, el Memorial Democràtic i el mateix Museu d'Història de Catalunya.

3.4. Exposició “Rubí. De la dictadura a la democràcia”

Comissariada i documentada per un equip d'investigadors del CEFID a petició de l'Ajuntament de Rubí, l'exposició es va inaugurar al Museu Municipal Castell el 20 de novembre de 2014 i romangué oberta fins al 28 de febrer de 2015.

Principals publicacions de membres del CEFID

4.1. Llibres i capítols de llibre

Arnabat Mata, Ramon; Duch Plana, Montserrat (coords.), *Historia de la sociabilidad contemporánea: del asociacionismo a las redes sociales*, València, PUV, 2014. (L)

Aznar, Manuel; López, José Ramón; Montiel, Francisca; Rodríguez, Juan (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014. (L)

Aznar, Manuel, «Retorno e insilio de Cecilia G. de Guilarte en la España franquista de 1969», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 199-223. (CL)

Aznar, Manuel, «Homenaje a la memoria de Carlos Blanco Aguinaga», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 683-689. (CL)

Aznar, Manuel, «María Casares, Margarita Xirgu y el estreno de Yerma, de Federico García Lorca, en el Teatro Municipal General San Martín de Buenos Aires (1963)», a López, José Ramón i Aznar, Manuel (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014, pp. 165-180. (CL)

Aznar, Manuel, «Identidad e integración en las "Cartas a un español emigrado" de Paulino Masip», a Mercedes Acillona López (coord.), *Exilio e identidad*, Donostia, Hamaika Bide Elkartea, 2014, pp. 67-83. (CL)

Casanellas, Pau, *Morir matando. El Franquismo ante la práctica armada, 1968-1977*, La Catarata, Madrid, 2014. (L)

Claret Miranda, Jaume, «La Universidad de Valladolid por Franco», a María Socorro Asunción Esteban Recio i María Jesús Izquierdo Benito (coords.), *La revolución educativa en la segunda república y la represión franquista*, Valladolid, Universidad de Valladolid, 2014, pp. 147-166. (CL)

Domènech, Xavier, *Hegemonías. Crisis, movimientos de resistencia y procesos políticos (2010-2013)*, Madrid, Akal, 2014. (L)

Duch Plana, Montserrat, *¿Una ecología de las memorias colectivas? La transición española a la democracia revisitada*, Lleida, Milenio, 2014. (L)

Espuny, Maria Jesús; García González, Tomás; Bonet, Margarita (coords.), *Relaciones laborales y empleados del hogar: reflexiones jurídicas*, Madrid, Dykinson, 2014. (L)

Espuny, Maria Jesús, «El servicio doméstico: la historia jurídica de una exclusión continuada», a Espuny, Maria Jesús; García González, Tomás; Bonet, Margarita (coords.), *Relaciones laborales y empleados del hogar: reflexiones jurídicas*, Madrid, Dykinson, 2014. (CL)

Esteve Juárez, Luis Antonio, «El singular regreso de Dionisio Cochura en "La voz y la sangre" de Manuel Andújar », a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 336-344

Ferrer González, Cristian, *Lluitadors quotidians. L'antifranquisme, el canvi polític i la construcció de la democràcia al Montsià (1972-1979)*, Lleida, Edicions de la UdL, 2014. (L)

Forti, Steven i Tappi, Andrea, «1919-1920 y 1968-1969: De un biennio rosso a otro. Sindicalismo y derechos de ciudadanía en la Italia del siglo XX», Babiano Mora, José (ed.), *Trabajo y ciudadanía en la Europa contemporánea. El sindicalismo y la construcción de los derechos*, Fundación 1º de Mayo, Madrid, 2014, pp. 105-131. (CL)

Forti, Steven, *El peso de la nación. Nicola Bombacci, Paul Marion y Óscar Pérez Solís en la Europa de entreguerras*, Servicio de Publicaciones de la USC, Santiago de Compostela, 2014. (L)

Geniola, Andrea «El nacionalismo regionalizado y la región franquista: dogma universal, particularismo espiritual, erudición folklórica (1939-1959)», a Archilés, Ferrán i Saz, Ismael (eds.), *Naciones y estado. La cuestión española*, València, Publicacions de la Universitat de València, 2014, p. 189-224. (CL)

Geniola, Andrea, «Regiones, naciones y fronteras: Para una historia de las primeras formulaciones transfronterizas en 'Euskal Herria' y los 'Països Catalans' (décadas de 1970 y 1980)», a Agirreazkuenaga, Joseba i Alonso, Eduardo J. (eds.), *Estatu-nazioen baitako nazioak: Naziogintza kulturala eta politikoa, gaur egungo Europan/ Nacions a l'Estat-Nació: la formació cultural i política de nacions a l'Europa Contemporània*, Editorial Base-Flor Edicions 2014, Barcelona, pp.425-438. (CL)

Glondys, Olga, «El asociacionismo internacional de los exiliados republicanos: el caso del Congreso por la libertad de la Cultura (1990-1967)», a Juan Andrés Blanco Rodríguez i Arsenio F. Dacosta Martínez (eds.), *El asociacionismo de la emigración española en el exterior: significación y vinculaciones*, Madrid, Sílex, 2014, pp. 581-592. (CL)

González de Garay, María Teresa, «Dos regresos ucrónicos: María Teresa León y Segundo Serrano Poncela», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 345-353. (CL)

González de Garay, María Teresa, «Lecturas femeninas de La isla del tesoro (1952), de Pedro Salinas», a López, José Ramón i Aznar, Manuel (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014, pp. 239-250. (CL)

González de Garay, María Teresa, «La memoria en la poesía del chileno Pedro Lastra», a Rosa Maria Grillo i Carla Perugini (coords.), *El olvido lleno de memoria: 35º Convegno Internazionale di Americanistica, Salerno, 13-15 maggio 2013*, CD, Salerno, Oedipus, 2014, pp. 413-440. (CL)

Hidalgo, Max, «De una España peregrina a una España fantasmal: la imposibles vueltas de José Bergamín», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 626-637. (CL)

Foguet i Boreu, Francesc, edició de: Hurtado, Odó, *Vendaval*, Barcelona, Editorial Punctum, 2014. (L/E)

Larraz, Fernando, «La excisión del sujeto exiliado. "La mujer de Fabián" de Manuel Andújar», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 354-359. (CL)

Lázaro, Esther, «El regreso imaginario de Max Aub. Lectura de su vuelta a través de su obra dramática», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 19-25. (CL)

López, José Ramón i Aznar, Manuel, (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014. (L)

López, José Ramón i Aznar, Manuel (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva), «Exilio, paradigmas identitarios y agencia femenina: la renovación de los discursos narrativos y visuales del Teatro Español del Siglo XX», a López, José Ramón i Aznar, Manuel, (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014, pp. 13-27. (CL)

López, José Ramón, «¿Subversivas o sumisas? El teatro de Isabel Fernández y Cuqui Ponce de León en la Cuba republicana», a López, José Ramón i Aznar, Manuel (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014, pp. 119-134 (CL)

López, José Ramón, «Figuraciones del retorno: el mito de Ulises en la poesía del exilio republicano de 1939», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 472-485. (CL)

Mahdavi, Behjat, «Un regreso imposible: el caso de "Uba-Opa"», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 26-33. (CL)

Martínez i Muntada, Ricard (amb Caussa, Martí, eds.), *Historia de la Liga Comunista Revolucionaria (1970-1991)*, Madrid, La Oveja Roja, 2014. (L)

Martínez i Muntada, Ricard, «Hacia la unificación con el MC (1989-1991)», Martínez i Muntada, Ricard (amb Caussa, Martí, eds.), *Historia de la Liga Comunista Revolucionaria (1970-1991)*, Madrid, La Oveja Roja, 2014, pp. 163-180. (CL)

Mir, Conxita; Garrós, Aida i Ramon, Gabriel, *Vestigis, memòries i símbols a les comarques de Lleida, 1931-2014*, Juneda, Ed. Fonoll, 2014. (L)

Molinero, Carme i Ysàs, Pere, «Sindicalismo y cambio político», a Castillo, Santiago (coord.), *Mundo del trabajo y asociacionismo en España. Collegia, gremios, mutuas, sindicatos...*, La Catarata, Madrid, 2014, pp. 206-229. (CL)

Molinero, Carme i Ysàs, Pere, *La cuestión catalana. Cataluña en la transición española*, Barcelona, Crítica, 2014. (L)

Montiel, Francisca, «Historia, cultura y sociedad españolas: la literatura dramática del siglo XX en el aula de ELE», a Ferrús Antón, Beatriz y Poch Olivé, Dolors, *El español entre dos mundos: estudios de ELE en Lengua y Literatura*, Madrid/Frankfurt am Main, Iberoamericana/Vervuert, 2014, pp. 247-259.

Montiel, Francisca, «'Una rara mujer': la condición femenina en la producción dramática del exiliado Martín Perea Romero», a López, José Ramón i Aznar, Manuel (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014, pp. 307-320. (CL)

Montiel, Francisca, «Ficcionalización crítica de un abyecto regreso: "El milagro del Támesis", novela inédita de Esteban Salazar Chapela», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 360-374. (CL)

Moreno Cantano, Antonio Cantano (amb Montero García, Feliciano i Tezanos Gandarillas, Marisa, coords.): *Otra Iglesia. Clero disidente durante la Segunda República y la guerra civil*, Colección: Estudios Históricos La Olmeda. Piedras Angulares. Editorial TREA, 2014. (L)

Moreno Cantano, Antonio César, «Vencedores y vencidos. Las exposiciones franquistas sobre armamento enemigo durante la guerra civil», a Fernández Amador, Mónica i Quirosa-Cheyrouze, Rafael (eds.), *Miradas al pasado reciente: De la II República a la Transición*, Almería, Universidad de Almería, 2014, pp. 149-167. (CL)

Ordás, Carlos Ángel «‘OTAN de entrada NO’: El PSOE y el uso político de la integración española en el Pacto Atlántico o cómo hacer de la necesidad virtud, 1980-1986», a Navajas Zubeldía, Carlos i Iturriaga Barco, Diego (eds.), *España en democracia. Actas del IV Congreso de Historia de Nuestro Tiempo*, Logroño, Servicio de publicaciones de la Universidad de La Rioja, 2014, p. 293-305. (CL)

Paz, Torres, Olga, «Todos los días de la semana: servicio doméstico, género y clase», a María Jesús Espuny i Tomás, Guillermo García González, Margarita Bonet Esteva (coords.), *Relaciones laborales y empleados del hogar: reflexiones jurídicas*, Madrid, Dykinson, 2014. (CL)

Perales García, Cristina, *Prensa i autodeterminació: Catalunya i Euskadi dins l'Espanya de la Transició*, Barcelona, Editorial UOC, 2014. (L)

Prat Carvajal, Enric, «Asociacionismo y participación política de la juventud catalana», a Arnabat Mata, Ramon; Duch Plana, Montserrat (coords.), *Historia de la sociabilidad contemporánea: del asociacionismo a las redes sociales*, València, PUV, 2014, pp. 171-188. (CL)

Rodríguez, Juan, «El mito del retorno en la obra de Enrique de Rivas», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 110-123. (CL)

Samblancat, Neus, «El pulso de la memoria: el retorno de María Teresa León», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 393-402. (CL)

Santos Sánchez, Diego, «El teatro como herramienta política y la (im)posibilidad del retorno: "Teatro histórico-político" de Julián Gorkin», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 515-524. (CL)

Santos Sánchez, Diego, «Exilio, mujer y guerra: conflicto bélico y personajes femeninos en el teatro de Álvaro de Orriols», a López, José Ramón i Aznar, Manuel, (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014, pp. 333-346. (CL)

Santos Sánchez, Diego, «Hacia un teatro revolucionario. Julián Gorkin en la España de los años treinta», a Alejandro García-Reidy, Luis María Romeu Guallart, Eva Soler Sasera, Luz Celestina Souto (coords.), *Páginas que no callan: historia, memoria e identidad en la literatura hispánica*, 2014, pp. 113-124. (CL)

Thomàs, Joan Maria, *El gran golpe. El «Caso Hedilla» o cómo Franco se quedó la Falange*, Barcelona, Debate, 2014. (CL)

Trallero, Mar, «El viaje de María Dolores Arana hacia el exilio y sus distintos regresos», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 605-609. (CL)

Valls, Fernando, «El tiempo de las moreras. Sobre "Una infancia llamada exilio", memorias de Federico Patán», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 133-145. (CL)

Valls, Fernando, «De lo perverso a la magia entre juegos y palabras: sobre La puerta entreabierta, novela de Cristina Fernández Cubas», a Barbara Greco, Laura Pache Carballo (coords.), *Variaciones de lo metarreal en la España de los siglos XX y XXI*, 2014, pp. 33-45. (CL)

Vilanova, Francesc, *Contra els catalans franquistes. Lletres de batalla de l'exili i la clandestinitat (1939-1950)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2014. (L)

Yousfi, Yasmina, «Julio Alejandro, "el guionista de Buñuel" que fue autor teatral», a Manuel Aznar, José Ramón López, Francisca Montiel, Juan Rodríguez (coords.), *El exilio republicano de 1939: viajes y retornos*, Sevilla, Renacimiento, 2014, pp. 536-543. (CL)

Yousfi, Yasmina, «La mujer fantasma en Amada y tú, de Amparo Alvajar», a López, José Ramón i Aznar, Manuel (amb Francisca Vilches i Pilar Nieva, eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Rodopi (Amsterdam / New York) 2014, pp. 107-118. (CL)

Ysàs, Pere, «El antifranquismo: de la resistencia a la movilización», a Belmonte, Florence; Benmiloud, Karim i Imparato-Prieur, Sylvie (eds.), *Guerres dans le monde ibérique et ibéro-américain. Actes du XXXVe Congrès de la Société des Hispanistes Français (SHF)*, Berna, Peter Lang, 2014, pp.31-52. (CL)

Ysàs, Pere, «El PSOE en el gobierno: del 'socialismo democrático' al 'socialismo liberal'», a Navajas Zubeldía, Carlos i Iturriaga Barco, Diego (eds.), *España en democracia. Actas del IV Congreso de Historia de Nuestro Tiempo*, Servicio de publicaciones de la Universidad de La Rioja, 2014, pp. 47-62. (CL)

Ysàs, Pere, «Personas conflictivas: intelectuales contra la Dictadura», Asunción Esteban i Mª Jesús Izquierdo (coord.), *La revolución educativa en la Segunda República y la represión franquista*, Ediciones Universidad de Valladolid, Valladolid 2014, pp. 167-186. (CL)

Ysàs, Pere; Aguilar, Raül; Monfort, Aram; Andrés, Anna i Gimeno, Joan, *Rubí. De la dictadura a la democracia*, Rubí, CEFID i Museu Municipal Castell, 2014. (L)

4.2. Articles de revistes

Amaya Quer, Àlex, «Stato e questione nazionale in Romania. Il caso della Transilvania (1918-1960)», a *Nazioni e Regioni*, núm. 3, 2014, pp. 3-20.

Aznar Soler, Manuel, «Epistolario inédito de Margarita Xirgu-Miguel Ortín a José Ricardo Morales (1947-1965)», *Laberintos: revista de estudios sobre los exilios culturales españoles*, núm. 16, 2014, pp. 226-248.

Aznar Soler, Manuel, «En memoria de Carlos Blanco Aguinaga», *Laberintos: revista de estudios sobre los exilios culturales españoles*, núm. 16, 2014, pp. 226-248.

Aznar Soler, Manuel, «Valencia en "La gallina ciega" de Max Aub», *El Correo de Euclides: anuario científico de la Fundación Max Aub*, núm. 9, 2014, pp. 34-50.

Araya, Rodrigo, «Cambios y continuidades en el movimiento sindical chileno en los años 80. El caso del Comando Nacional de Trabajadores», *Historia*, núm. 47, Vol. 1, 2014, págs. 11-37.

Arnabat Mata, Ramon, «Associacionisme i mobilització dels boters: Catalunya, 1871-1887», *Estudis d'història agrària*, 2014, pp. 13-34.

Aulet, Jaume, «Els cent primers números de la revista "Els Marges"», *Serra d'Or*, núm. 649, 2014, pp. 48-49.

Barrio, Astrid, «Pour quelles raisons les partis politiques en Catalogne se sont-ils radicalisés?: le système des partis et la montée du souveranisme (1999-2012)», *Pôle Sud*, núm., 40, 2014, pp. 99-120.

Casanellas, Pau, i Forti, Steven, «Democrazia a regañadientes. Cambiamenti e continuità nella Spagna del dopo Franco», *Storia e Problemi Contemporanei*, n° 67, setembre-desembre 2014, pp. 117-134.

Culla, Joan B., «Non, je ne regrette rien», *L'Avenç*, núm. 401, 2014, pp. 64-65.

Del Río Morillas, Miguel A.; García Crespo, Guillermo; Ordás, Carlos Ángel, «VIII Encuentro Internacional de Investigadores del Franquismo, Barcelona, 2013: exposición y balance», *Historia, trabajo y sociedad*, núm. 5, 2014, pp. 159-171.

De Riquer i Permanyer, Borja, «Arxiu i identitat: les reflexions d'un historiador», *L'Avenç: Revista de història i cultura*, núm. 399, 2014, pp. 24-32.

De Riquer i Permanyer, Borja, «Passat, història i política. Un diàleg difícil», *L'Avenç: Revista de història i cultura*, núm. 401, pp. 32-37.

De Riquer i Permanyer, Borja, «El culte a Prim: entre manipulacions i equívocs», *L'Avenç: Revista de història i cultura*, núm. 403, 2014, pp. 18-23.

Domènech Sampere, Xavier, «Asaltando muros. De movimientos sociales a movimientos sociopolíticos», a *Iglesia viva: revista de pensamiento cristiano*, núm. 259, 2014, pp. 21-34.

Ferrer González, Cristian, «Popular empowerment, peasant struggles and political change: Southern Catalonia under late Francoism (1968-1976)», a *Workers of the World*, núm. 5, 2014, pp. 39-57.

Ferrer González, Cristian, «Uldecona i el canvi polític. Dictadura, contrahegemonia i democràcia (1964-1983)», a *Rails*, núm. 30, 2014, pp. 7-53.

Foguet i Boreu, Francesc (amb Camps Arbós, Josep), «Domènec de Bellmunt, una veu contundent de l'exili català. Col·laboracions a "Llarde Germanar Catalana. Butlletí Interior" (1951-1958) i al "Butlletí del Casal Català de Tolosa del Llenguadoc" (1965-1975)», a *Mascaçà: revista d'estudis del Pla d'Urgell*, núm. 5, 2014, pp. 143-162.

Foguet i Boreu, Francesc, «El milicià romàntic (1938), de Ferran Soldevila. Presentació i edició 87», a *Llengua i literatura: Revista anual de la Societat Catalana de Llengua i literatura*, núm. 24, 2014, pp. 87-109.

Foguet i Boreu, Francesc, «La primavera republicana del 1931 al Pla d'Urgell», a *Mascaçà: revista d'estudis del Pla d'Urgell*, núm. 5, 2014, pp. 9-28.

Foguet i Boreu, Francesc, «Notícia sobre Ricard Salvat al teatre basc», a *Els Marges: revista de llengua i literatura*, núm. 102, 2014, pp. 10-20.

Foguet i Boreu, Francesc, «Relectures de Maria Àngels Anglada», a *Serra d'Or*, núm. 652, 2014, p. 89.

Foguet i Boreu, Francesc, «Sobre els benifets de la cultura», a *Revista de Catalunya*, núm. 288, 2014, pp. 44-56.

Forti, Steven, «Radios libres. La transizione al postfranchismo», a *Zapruder*, núm. 34, 2014, pp. 24-41.

Forti, Steven, «Ripensare i "bienni rossi" del Novecento? Linguaggio e parole della politica», a *Diacronie. Studi di Storia Contemporanea*, núm. 20, 4/2014

Geniola, Andrea, «'Es tan sano el regionalismo valenciano'. Regionalisme i anticatalanisme al País Valencià durant el franquisme (1962-1977)», a *Afers*, núm 79, 2014, pp. 619-641.

Geniola, Andrea, «Lo studio e l'interpretazione del regionalismo franchista. Un settore di ricerca in progress (2013-2014)», a *Nazioni e Regioni*, núm. 4, 2014, pp. 89-98.

Glondys, Olga, «Entre la propaganda y la verdad: cambios del paradigma en el discurso polaco sobre la Guerra Civil española», *Studia historica. Historia contemporánea*, núm. 32, 2014, pp. 501-517

González de Garay, María Teresa, «Sextante. Poesía recogida de seis autores hispanomexicanos», *Laberintos: revista de estudios sobre los exilios culturales españoles*, núm. 16, 2014, pp. 418-430.

González de Garay, María Teresa, «José Ramón Enríquez: un ritual para Telémaco», *Revista de la Universidad de México*, núm. 124, 2014, pp. 67-71.

Hidalgo Nacher, Max, «El habla del exilio de María Zambrano», *Laberintos: revista de estudios sobre los exilios culturales españoles*, núm. 16, 2014, pp. 106-115.

Hidalgo Nacher, Max, «El problema de la escritura en el campo intelectual francés (1945-1975)», *Anuari de filologia. Literatures contemporànies*, núm. 4, 2014, pp. 111-112.

Hidalgo Nacher, Max, «Los límites del teatro de José Bergamín y el exilio como contra-tiempo», *Revista chilena de literatura*, núm. 87, 2014, pp. 163-181.

Larraz, Fernando, «La Guerra Civil en la última ficción narrativa española», *Studia historica. Historia contemporánea*, núm. 32, 2014, pp. 345-356.

Mahdavi, Behjat, «El concepto de frontera en las obras de Max Aub», *El Correo de Euclides: anuario científico de la Fundación Max Aub*, núm. 9, 2014, pp. 102-106.

Molinero, Carme, «Subsistencia y actitudes populares durante el primer franquismo», a *Bulletin of Spanish Studies: Hispanic Studies and Researches on Spain, Portugal and Latin America*, núm. 91, vol. 1-2, 2014, pp. 179-197.

Montiel, Francisca, «Tradició i renovació a l'aula: l'ensenyament de la literatura i les TIC», *Articles: Revista de didàctica de la llengua i de la literatura*, núm. 63, 2014, pp. 51-59 .

Montiel, Francisca, «Un mito para el siglo XX: Prometeo en la obra de Max Aub y Albert Camus», *El Correo de Euclides: anuario científico de la Fundación Max Aub*, núm. 9, 2014, pp. 128-134.

Moreno Cantano, Antonio César (amb López Zapico, Misael Arturo), «La gran exposición anticomunista del Tercer Reich: Das Sowjetparadies (1942)», a *Diacronie, Studi di Storia Contemporanea*, núm. 18, 2014.

Moreno Cantano, Antonio César i López Zapico, Misael Arturo, «Propaganda del odio: las exposiciones anticomunistas en el Tercer Reich», a *Historia y Comunicación Social*. Vol. 19, 2014, p. 171-192.

Moreno Cantano, Antonio César, «Anticlericalismo y crítica social. El sacerdote almeriense Hugo Moreno López (Juan García Morales). 1883-1946», a *Analecta sacra tarraconensia: Revista de ciències historicoeclesiàstiques*, Vol. 87, 2014, pp. 409-500.

Moreno Cantano, Antonio César, «El exilio en Francia del sacerdote republicano Juan García Morales (1884-1946)», a *Laberintos: revista de estudios sobre los exilios culturales españoles*, n° 16, 2014, pp. 116-135.

Moreno Cantano, Antonio César, «Literatura de propaganda religiosa extranjera sobre la Guerra Civil Española», a *Revista Internacional de Historia de la Comunicación*, núm. 2, 2014, pp. 42-61.

Picornell, Mercè, «Collective identity, transmediality and glocalization: A reading of "Jisàs de Netzerit", by Pau Riba», a *Catalan journal of communication & cultural studies*, núm. 1, 2014, pp. 3-17.

Puigsech Farràs, Josep, «El nostre amic Companys: La sintonia de la diplomàcia soviètica envers el president republicà», a *Afers: fulls de recerca i pensament*, núm. 77, 2014, pp. 195-215.

Santos Sánchez, Diego, «Exilio, mujer y guerra: conflicto bélico y personajes femeninos en el teatro de Álvaro de Orriols», a *Foro hispánico: revista hispánica de Flandes y Holanda*, núm. 48, 2014, pp. 333-345.

Santos Sánchez, Diego, «The Routledge Concise History of World Literature. Theo D'haen», a *452^oF: Revista de Teoría de la Literatura y Literatura Comparada*, núm. 11, 2014, pp. 215-219.

Selles Rigat, Narcís, «Revisitant Cirici», a *Serra d'Or*, núm. 657, 2014, pp. 46-49.

Sesma Landrin, Nicolás, (amb Muñoz Soro, Javier), «Redes de poder. La Facultad de Ciencias Políticas y Económicas en la construcción del régimen franquista (1943-1956)», a *Historia social*, núm. 79, 2014, pp. 107-128.

Sesma Landrin, Nicolás, «Un alineamiento para el Movimiento: Rodrigo Fernández-Carvajal y la redefinición del sistema político franquista», a *Rubrica contemporanea*, núm. 5, 2014, pp. 89-108.

Toda i Bonet, Agnès, «El potencial del parlants: Entrevista a Carme Junyent», a *Llengua nacional: publicació de l'Associació Llengua Nacional*, núm. 89, 2014, pp. 37-40.

Toda i Bonet, Agnès, «Vicent Pitarch: quan l'esperança és l'últim que crema», a *Llengua nacional: publicació de l'Associació Llengua Nacional*, núm. 87, 2014, págs. 37-40.

Vallés Muñío, Daniel, «La Amnistía laboral en la jurisprudencia del Tribunal Supremo», a *Iuslabor*, núm. 3, 2014.

Valls, Fernando, «El mundo literario de Juan Eduardo Zúñiga», a *Turia: Revista cultural*, núm. 109-110, 2014, pp. 165-183.

Valls, Fernando, «En el laboratorio de la narrativa breve de Juan García Hortelano», a *Campo de Agramante*, núm. 21, 2014, pp. 91-105.

Valls, Fernando, «José Hierro: Los cuentos de un poeta», *Barcarola: revista de creación literaria*, núm. 81, 2014, pp. 189-193.

Valls, Fernando, «Los cuentos de Javier Marías: la técnica del detalle», a *Bulletin hispanique*, núm. 2, 2014, pp. 571-591.

Veiga Rodríguez, Francisco, «Injustamente olvidado: Chechenia, año III, de J. Littell», a *Tiempo devorado: revista de historia actual*, núm. 1, 2014, pp. 98-101.

Veiga Rodríguez, Francisco, «La Guerra del 14: un repaso desde la perspectiva del presente», a *Historia y política: Ideas, procesos y movimientos sociales*, núm. 32, 2014, pp. 129-149.

Vilanova i Vila-Abadal, Francesc (amb Borràs, Joaquim), «Barcelona en postguerra 1939-1945 » a *L' Avenç: Revista de història i cultura*, núm. 397, 2014, pp. 32-37.

Vinyes Ribas, Ricard, «35. J. Cercas o el Tratante de verdades», a *Anuari del conflicte social*, núm. 2014, 2014, pp. 851-853.

5 Jornades d'actualització didàctica i científica coorganitzades amb l'ICE de la UAB

L'estiu del 2014 es va celebrar una nova edició, la setena, de les Jornades d'actualització didàctica i científica, coorganitzades amb l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la UAB. Es tracta d'una acció de difusió i formació que s'adreça de manera preferent, encara que no exclusiva, al professorat d'ensenyament secundari. Les Jornades van tenir lloc del 30 de juny al 4 de juliol, sota el títol *Conquestes i retrocessos: la democràcia a Espanya, del segle XX al segle XXI*, i hi participaren unes setanta persones. El temes i ponents inclosos en el programa va ser els següents:

30 de juny

- *Què va ser i què no va ser la Transició?* Pere Ysàs (UAB)
- *Catalunya en la Transició espanyola.* Carme Molinero (UAB)

1 de juliol

- *Consolidació i crisi del sistema de partits.* Joan Botella (UAB)
- *La relació dels partits amb les institucions.* Joan Marcet (UAB)

2 de juliol

- *Una mirada des de la literatura a la democràcia espanyola del tombant de segle.* Alfons Cervera (escriptor)
- *El malestar cultural en Catalunya.* Josep Anton Fernández (Universitat Oberta de Catalunya)

3 de juliol

- *Les organitzacions sindicals en democràcia.* José Babiano (Fundación Primero de Mayo)
- *Reconversió industrial i model econòmic des dels anys vuitanta.* Albert Recio (UAB)

4 de juliol

- *Els moviments socials en la democràcia.* Enric Prat (Universitat Pompeu Fabra)
- *L'Església espanyola en la democràcia.* Rafael Díaz-Salazar (Universidad Complutense de Madrid)

6 Tesis doctorals

El 2014 ha estat, pel que fa a la lectura de tesis doctorals dirigides per membres del CEFID, un dels anys més productius de tota la història del centre: se n'han presentat deu. Aquesta elevada xifra no és producte de la casualitat, sinó que reflecteix fidelment la notable capacitat del CEFID per a formar nous investigadors i investigadores. Les tesis són les següents:

- Varo Moral, Nàdia, «Treballadores, conflictivitat laboral i moviment obrer a l'àrea de Barcelona durant el franquisme. El cas de Comissions Obreres (1964-1975)». Data de lectura: 24/02/2014. Director: Borja de Riquer.
- Turull Crexells, Isabel, «Teoria i praxi de la llengua literària en Carles Riba». Data de lectura: 06/03/2014. Director: Víctor Martínez-Gil.
- Martínez Grimalt, Joan Tomàs, «El conflicte social en el teatre català del tombant de segle (1890-1909): identitat de classe, moral social i debat polític». Data de lectura: 30/05/14. Director: Francesc Foguet
- Espasa de la Fuente, Andreu, «“They did it in Spain”. La transformació del pensament estratègic nord-americà davant la Guerra Civil Espanyola i el perill de penetració feixista a l'Amèrica Llatina». Data de lectura: 29/06/2014. Director: Borja de Riquer i Permanyer.
- Cuesta Gómez, José Miguel, «El moviment veïnal al Barcelonès Nord (1954-1987)». Data de lectura: 28/07/14. Director: Martí Marín.
- Chen, Chiao-In, «Radicalización del nacionalismo chino moderno: orígenes y desarrollo del fascismo chino. El caso de las organizaciones fascistas del Guomindang: la Sociedad Lixingshe y el Movimiento de la Nueva Vida (1927-1937)». Data de lectura: 29/07/14. Director: Martí Marín.
- Arqué Carré, Josep, «Derecha de Cataluña: monàrquics alfonsins contra la Segona República i la Catalunya Autònoma (1931-1936)». Data de lectura: 24/10/14. Director: Francesc Vilanova i Vila-Abadal.
- Comadran Orpi, Marc, «El procés d'expansió del Noucentisme cap a “segones ciutats”: el cas de Sabadell (1910-1923)». Data de lectura: 1/12/14. Director: Jaume Aulet.

- Puigarnau, Xavier, «Economia i cultura en el primer exili. França (1939-1940). Les finances de la Generalitat de Catalunya i les residències de Montpeller i Tolosa». Data de lectura: 05/12/2014. Director: Francesc Vilanova (codirecció amb Joaquim Albareda).
- Bustamante Danilo, Javiera, «Las voces de los objetos. Vestigios memorias y patrimonios en la gestión del pasado». Data de lectura: 18/12/2014. Director: Ricard Vinyes

7 Projectes finançats

Els membres, grups i equips del CEFID desenvolupen accions i projectes de recerca finançats per diverses institucions –entre les quals hi ha el Mineco i l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR, Generalitat de Catalunya)-, ja sigui mitjançant convocatòries competitives, ja a través de convenis i subvencions específiques per a determinades actuacions. No cal dir que aquesta tasca de captació de recursos constitueix un element clau a l'hora de potenciar la recerca. A desgrat del context de dificultats per a l'obtenció de nous recursos, l'esforç realitzat ha donat resultats: l'apartat 7.1 mostra nous projectes per als quals s'ha obtingut finançament del Mineco, mentre que el 7.2 recull els ajuts i reconeixements de l'AGAUR a diversos grups integrats en el CEFID o dirigits per membres del centre. Finalment, l'apartat 7.3 recull aquells projectes i accions que ja estaven en curs anteriorment i que han continuat el seu desenvolupament durant el 2014.

7.1. Nous projectes

- *La historia de la literatura española y el exilio republicano de 1939*
Investigador principal: Manuel Aznar Soler
Referència: FFI2013-42431-P
Durada: 2014-2016
- *Proyecto de epistemología para un diccionario de la memoria colectiva: conceptos, expresiones, marcas y políticas.*
Investigador principal: Ricard Vinyes
Referència: HAR2014-52902-P
Durada: 2015-2017.

7.2. Ajuts a grups de recerca de Catalunya (SGR – AGAUR, 2014-2016)

Ajuts a grups de recerca consolidats (GRC) integrats en el CEFID:

- Grupo de Estudios sobre el Exilio Literario (GEXEL)
Coordinador del grup: Manuel Aznar Soler
Referència: 2014 SGR 1376

Ajuts a grups de recerca emergents (GRE) dirigits per membres del CEFID:

- Grup de Recerca en Història Actual (GRéHA)
Coordinador del grup: Francisco Veiga
Referència: 2014 SGR 956

A més, hi ha un seguit de grups que, integrats en el CEFID o dirigits per membres del centre, han obtingut el reconeixement com a grups de recerca consolidats (GRC):

- Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF)
Coordinadora del grup: Carme Molinero
Referència: 2014 SGR 236
- Grup d'Història del Parlamentarisme
Coordinador del grup: Borja de Riquer
Referència: 2014 SGR 776
- Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània (GELCC)
Coordinador del grup: Jaume Aulet
Referència: 2014 SGR 1615

7.3. *Projectes finançats pel Mineco i altres institucions obtinguts en convocatòries anteriors i que han seguit en curs durant 2014.*

- *La izquierda en la transición española*
Investigador Principal: Pere Ysàs
Referència: HAR2012-31431
Durada: 2013-2015
- *Salvador Espriu: estudi genètic i interartístic de la seva obra.*
Investigador principal: Víctor Martínez-Gil
Referència: FFI2011-25037
Durada: 2012-2014
- *Memoria y sociedad. Las políticas de reparación y memoria y los procesos sociales en la construcción de la memoria pública contemporánea en España*
Investigador principal: Ricard Vinyes
Referència: HAR2011-23490
Durada: 2012-2014
- Realització de la recerca i l'exposició *Rubí, 1962-1978: de la Dictadura a la Democràcia.*
Investigador responsable: Pere Ysàs
Conveni entre la UAB i l'Ajuntament de Rubí, 19 de desembre de 2013
Durada: 2014-2015